

En bok som berører og skremmer

Bok

ANMELDT

Fredrik Græsvik

Den tapte krigen. Norge og Nato i Afghanistan 2001-2021.

Kagge Forlag 2021

381 sider

KRIG: Fredrik Græsvik (f. 1967) har jobbet i TV 2s utenriksavdeling i mange år. Siden våren 2017 har han vært USA-korrespondent. Han er en dyktig skribent og har også laget flere dokumentarfilmer.

Han har tidligere skrevet en bok om Afghanistans som ble utgitt i 2014. Nå har han utvidet tidsperioden, og den nye tittelen er: «Den tapte krigen til Norge og NATO i Afghanistan 2002-2021».

VIKTIG INNSIKT

Fredrik Græsvik har lagt vekt på å beskrive Norges krig i Afghanistan. Han gir leserne viktig innsikt av utviklingen i Afghanistan i de 20 årene som krigen varte. Græsvik har et bredt grunnlagsmateriale.

Boken er basert på selvopplevde situasjoner i Afghanistan og uformelle samtaler både innen- og utenriks med 180 personer, enkelte er av sikkerhetsmessige grunner oppgitt med fiktive navn. I tillegg har han benyttet skriftlige kilder av ca. 170 ulike forfattere.

BIN LADEN OG AL-QAIDA

USA hadde de siste tiårene vært involvert i flere «borgerkriger» fortrinnsvis i Asia, men også i Afrika. Amerikanerne var tilsynelatende spesielt bekymret for den makten kommunismen og islam.

Fredrik Græsvik beskriver den dramatiske ødeleggelsen av tvillingtårnene i New York. Terrorangrepet i USA 11. september 2001 er det mest omfattende terrorangrepet som har skjedd på amerikansk jord.

Det var dagen Osama bin Laden og Al-Qaida i Afghanistan angrep verdens mektigste militærmakt, og det regnet mennesker fra himme-

len.» Dette «mätte» hevnes. Nato-landene stod samlet, men de visste lite om hva dette ville innebære.

HÅPLØS OPPGAVE

Da tvillingtårnene falt hadde Norge nettopp hatt stortingsvalg, og Kjell Magne Bondevik overtok som statsminister i oktober. Han var opptatt av at Norge skulle bidra med humanitær hjelp, men ikke med aktiv krigføring.

Samtidig var det avgjørende for Bondevik at NATO stod samlet om den militære støtten til USA, og sendte soldater allerede samme høst. Det viste seg å være en håpløs oppgave å skape et demokrati i et land som var sammensatt av ulike grupper med forskjellig religiøs og politisk ståsted.

Det var 70 prosent av befolkningen som var analfabeter. NATO styrkene ønsket å legge til rette for skolegang, også for kvinner. Dette var en positiv utvikling, til tross for at sterke grupperinger hevdet at kvinnenes plass var i hjemmet.

Til tross for NATO sine omfattende hjelpetiltak, var det hele tiden sterke motkrefter. Det var krigshandlinger og ikke veldedighet som fikk dominere.

KRIGENS TRAUMER

Den siste norske soldaten har forlatt Afghanistan. Krigen i Afghanistan har kostet Norge over ti milliarder kroner. Til sammen har 9.200 nordmenn utført tjeneste i Afghanistan. Ti soldater har dødd i tjeneste i Afghanistan.

Totalt har 921 norske soldater er meldt skadde i Afghanistan. Hver enkelte norske familier har fulgt sin «soldat» sin tilbakekomst til Norge og opplevd hvor vanskelig det kan være å leve med krigens traumer.

Fredrik Græsvik har i denne boken gitt oss et sterkt bilde av det som skjedde i Afghanistan. Gjennom sine samtaler med soldater og offiserer får leserne innblikk hvilke utfordringer som fysisk og psykisk traumer som hjemsoker mange av dem. Dette er en bok som berører og skremmer.

Liv Wergeland Sørbye



ENGASJERENDE: Det er alltid en fest å lese Per Arne Dahls bøker.

Bård Hauge

Kampen for gjestfrihetens evangelium

Bok

ANMELDT

Per Arne Dahl

Gjestfrihetens kraft – Om å se andre enn seg selv

Gyldendal, 2021

Innbundet, 185 sider

Han har noen formuleringer og ordspill som griper sinnet og gleder hjertet. Denne boka er full av dem, noe som gjør den både engasjerende og lettlest. Jeg brukte en dag på denne, og det var vel anvendt tid.

«EG VENER FINN SOM ALDRI FØR»

Noe av det mest gjenkjennbare i boka er skildringen av gjestfriheten i Guds menighet over landegrensene. Dahl forteller om sine egne erfaringer fra tida som student i USA og i andre internasjonale sammenhenger, og jeg fylles av takknemlighet over egne minner fra England, Danmark, USA, Etiopia, Hongkong, Japan og mange andre steder.

Tankene går til en strofe av Matias Orheim om at «Eg vener finn som aldri før, for nå er Jesus min». Han tenkte at han ville miste mange venner om han ble en kristen, men opplevde det motsatte. Guds menighet er i sannhet «jordens største under»,

og det er velsignet godt å møte kristen gjestfrihet i en fullstendig fremmed kontekst.

BRØDRE OG SØSTRE

Vi taler gjerne om kristne som brødre og søstre, med uttrykk som indikerer at den ene ikke står over den andre i rang når vi møtes i Guds menighet på jord. Dahl gjør et poeng ut av dette når han presiserer at vi ikke skal vise gjestfrihet for å framheve oss selv og vår egen makt og overlegenhet eller sette andre i takknemlighetsgjeld.

Han forteller rørende om egne opplevelser av å bli verdsatt og gitt autoritet som gjest, og om velsignelser han har mottatt som vert. Alt er krydret med eksempler fra eget liv og den rikholdige litteraturen som finnes om emnet, der blant annet «Babettes gjestebud» av Karen Blixen får mye oppmerksomhet.

EN KONSEKVENS AV KRISTEN TRO

Bibelen taler mye og ofte om gjestfrihet og det å ta imot fremmede, og Dahl poengterer at gjestfrihet er en konsekvens av kristen tro. Han skriver blant annet: «Det handler altså om å jakte på gjestfriheten, ikke som en tilfeldig innskyttelse, men som en

nødvendig konsekvens av hva vi tror på.»

Og: «Kristendom må handle om gjestfrihet som en udiskutabel menneskelig verdi.» Han illustrerer dette blant annet med å vise til vår holdning til flyktninger og den norske statens restriktive asylpolitikk, som han mener er for streng. Saken kan være et eksempel på forholdet mellom kristen lære, etikk og politikk, som er aktuelt også i spørsmål angående oljeutvinning og energipolitikk, og ikke minst lovgivning om ekteskap og samliv.

GJESTFRIHET OG SAMLIV

Dahl vier i boka en del oppmerksomhet på spørsmålet om homofilt samliv og Den norske kirkes aksept av dette i Kirkemøtets godkjenning av to motsatte syn. Han inntok som

biskop i Tunsberg en mellomposisjon, der han støttet Kirkemøtets vedtak, men unnlot selv å vie homofile par i en kirkelig seremoni.

Nå står han fram og sier at han angret på sin tidligere praksis her og mener at han kan fighte like mye for viktige samlivsverdier og familieverdier om han aksepterer homofilt samliv som om han fastholder et tradisjonelt



Skremmende og utfordrende om ytre høyre og ytre venstre

Bok

ANMELDT

Tarjei Skirbekk

De moderate Folkepartienes fall i Europa

Cappelen Damm Akademisk 2021

292 sider

POLITIKK: Tarjei Skirbekk (født 1971 i Bergen) har hovedfag i idéhistorie fra Universitetet i Oslo. Han har vært engasjert i interna-

sjonale spørsmål – særlig spørsmål knyttet til Europa/EU.

Skirbekk har i flere år vært informasjonsrådgiver for Arbeiderpartiet på Stortinget. Han var med å opprette Tankesmien Agenda og har blant annet vært rådgiver for Equinor.

ARBEIDE SAMMEN

Forfatteren har spesielt interessert seg for den politiske utviklingen i Europa. Den 2. verdenskrig hadde tydeliggjort hvor viktig det var at de europeiske landene måtte arbeide sammen for frihet, trygghet og en sosial rettferdighet. Velferdsgoder som utdanning og hel-

sjelp skulle være universelle.

Arbeiderne skulle få rettferdige arbeidsforhold og tilstrekkelig lønn. Den europeiske union (EU) ble formelt organisert i 1993 og består i dag av 28 europeiske land. Målsettingen har vært å skape et tryggere samfunn. Et samfunn hvor det var yringsfrihet og samling rundt sentrale verdier, de svakeste skulle vernes. Et felles verdisyn skulle forhindre at nye kriger oppsto.

«FOLK FLEST» OG «FIEN-DEN»

Forfatteren beskriver både ytre høyre og ytre venstre. Sentrale uttrykk var «folk flest» og «fienden».

Farer som kunne true den enkeltes verdier mente mange var globalisering, internasjonal kapitalisme eller innvandrere.

Flere europeiske land har siden 1945 utviklet seg fra å være kolonimakter til å bli støttende og inkluderende nasjoner. Utviklingen i mange land er nå usikre.

Folketallet i Europa synker, mens det vokser i Asia og Afrika. Den nordiske velferdsmodellen har vært et forbilde for andre land, men de siste årene har

skillet mellom fattige og rike økt. Dette skremmer mange og legger grunnlaget for nye partier.



SÆRINTERESSER

De politiske strømningene i de enkelte land er svært forskjellige. Forfatteren er bekymret over at altfor mange småpartier dukker og reduserer mulighetene for konstruktiv partier å skaffe flertall. Et eksempel på dette er valget i

Nederland i 2021 hvor det ble stilt 31 ulike politiske lister. Seksten



GJESTFRIHET: Bibelen taler mye og ofte om gjestfrihet og det å ta imot fremmede, og Per Arne Dahl (bildet) poengterer at gjestfrihet er en konsekvens av kristen tro, skriver Bård Hauge.

Foto: Tore Hjalmar Sævik

syn på ekteskapet mellom mann og kvinne. Det er snakk om en anerkjennelse av trofast samliv mellom likekjønnede, en posisjon som også inntas av Terje Hegtun og tidligere biskop i Tunsberg, Laila Riksaasen Dahl.

For denne anmelder kom det overraskende at gjestfrihet og aksept av homofilt samliv burde knyttes så tett sammen. Heldigvis nyanserer Dahl dette en smule når han skriver: «Nå vil jeg likevel hevde at det må være lov

til å leve med ambivalens, også i disse spørsmålene. Det må være lov til å si nei til likekjønnet ekteskap og samtidig være blant dem som fighter for gjestfrihetens evangelium.» Det skulle bare mangle.

partier ble valgt inn i parlamentet.

Til sammenligning stilte Norge med 16 lister, hvorav 9 partier fikk representanter på Stortinget ved valget 2021. De er vanskelig å planlegge når velgerne sprer stemmene sine på særinteresser uten å vektlegge fundamentale satsingsområder. Områder som kan sikre menneskeverd og økonomisk rettferdighet.

BORGERNE MÅ VELGE

Forfatteren refererer til at på grunn av sin globale innflytelse har Den europeiske union blitt beskrevet av noen forskere som

en gryende supermakt. Det å få Europa til å enes om en felles politikk kan synes som en utopi.

Forfatteren påpeker at i flere Europeiske land finnes det sterkt høyreorienterte eller populistiske partier med over 30 prosent oppslutning. Han hevder at borgerne i økende grad må velge mellom en mer liberal/liberalistisk eller mer «nasjonal» – konservativ retning.

INTERESSERT I POLITIKK

Forfatteren har gjennom denne boken gitt leserne kunnskap om «oppbyggingen» av Europa etter den 2. verdenskrig. Boken er

kompekt og gir leserne et innblikk i hvorfor de moderne folkepartienes i Europa gradvis har falt, hvorfor dette er farlig og hvordan de kan gjenoppstå.

Forlaget peker på at dette er en akademisk bok som anbefales til alle som studerer samfunnsfag, sosiologi eller statsvitenskap. Jeg mener at alle som er interessert i politikk, enten som folkevalgt eller som «menig» bør lese boka.

Hjelpeverktøy: 435 fotnoter med fullstendige referanselister og et innholdsrikt Stikkord register.

Liv Wergeland Sørbye



BIBEL: Tanken om at alle skal vera friske, svarar ikkje til slik det var på Jesu og apostlane sin tid, skriv Johannes Kleppa.

Foto: Johannes Lavik

Misforstått om helbreding

Bok

ANMELDT

Øyvind Olav Sydow Kleveland

Helbredelse er din arverett

Eige forlag 2021

Hft. 97 sider

HELSE: Det at kristne ikkje skal vera sjuke, fordi sjukdomen var med i forsoningsverket, er ei logisk og åndeleg kortslutning,

Denne vesle boka har helbreding i fokus, men det er like mykje om forsoninga og det vi eig i Kristus. Med tanke på evangeliet og frelsa er her mykje bra. Med tanke på helbreding er det også mykje til utfordring og ettertanke, men det vert drege slutningar som vert feil, etter mitt skjønn.

Forfatteren er opp- teken med at helbreding kan skje på mange måtar, gjennom medisn og helsevesen, sunt kosthald og trening, forbøn og nådegåver. Når det skjer over tid, kallar han det helbreding, og når det skjer direkte, kallar han det mirakel. Denne tilnærminga er sunn, fordi det held saman det som Gud har lagt ned i skaparverket og det som skjer ved evangeliet.

JESU FRELSERVERK

Kleiveland understrekar at helbreding ligg i Jesu frelsesverk og at vi difor har «arverett» til helbreding. Det er rett om vi forstår det rett, men det kan lett mistolkast og misbrukast, og eg meiner Kleiveland kjem i skade for å gjera det.

Han sluttar ut frå frelsesverket at Jesus vil helbreda alle her og no, slik at kristne ikkje treng vera sjuke. Problemet er at ein då ikkje skil mellom livet på syndefallets jord og det evige herlegdomsriket. Sjølv om arven er vår her og no, får vi han ikkje fullt utbetalt før på den nye jorda.

Tanken om at alle skal vera friske, svarar ikkje til slik det var på Jesu og apostlane sin tid. Sjølv om mange vart helbreda då, var det sjukdom blant Guds folk også på den tida. Slik har det vore opp gjennom heile historia, sjølv om

det til alle tider har skjedd helbreding og andre teikn og under.

SYNDA SIN YTSTE KONSEKVENSKVENS

No er det slik at all synd og alle konsekvensane av synd var med i Jesus forsoningsverk, ikkje berre sjukdom og plager knytt til kroppen. Også det som gjeld skilsmisse i ekteskap og relasjonsbrot mellom folk, forureining av skaparverket og naturkatastrofar, arbeidsløyse og fattigdom, aldring og nedbryting av kroppen – og mykje meir, var med i forsoningsverket.

Det betyr ikkje at kristne går klar, eller ved trua har rett til å gå klar, alt dette her på jorda. Det skjer først på den nye jorda.

Det aller tydelegaste på dette området er døden, som er synda sin ytste konsekvens og sjølv sentrum i forsoningsverket. Ved trua har vi gått over frå døden til livet og har arverett til evig herlegdomsliv, men det er først på den nye jorda at døden er borte.

TEK IKKJE DEN KRISTNE VONA PÅ ALVOR

Det at kristne ikkje skal vera sjuke, fordi sjukdomen var med i forsoningsverket, er ei logisk og åndeleg kortslutning, der ein ikkje tek på alvor det som ligg i den kristne vona. Dessutan tenkjer ein altså ikkje slik om andre livsområde, eller om døden.

Mange av oss er så rasjonalistisk orienterte at vi treng oppmuntring til å tru på helbreding, og vi treng utfordring til å forkynna og be om helbreding. Vi treng tilskunding til å salva og be for sjuke, og til å elska fram nådegåver til å helbreda.

Dette får vi mykje av i denne boka, og det er bra. Problemet er at det vert drege ein konsekvens frå Jesu frelsesverk til helbreding for Guds folk her og no, som det ikkje er bibelsk dekning for.

Det gjeld å halda fast på at Gud vil og kan helbreda, samstundes som ein held fast på at total helbreding og utfriing frå alle syndefallets konsekvensar, skjer først på den nye jorda.

Johannes Kleppa

